

מעדני אשר

גיליון שנ"ב
(שנה ח')
פרשת בשלח תשע"א

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של
הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת חיה פייגא

ג. מצוות דתלוי באכילה קשה לקיים לשם שמים כיון שיש בזה גם הנאה גופני, ולזה אמר רב נחמן אני קיימתי מצות ג' סעודות לשם מצוה ולא לשם תאוה, כך תירץ בשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ל"ט

ד. ע"פ מה דכתב בספר חסידים סימן רס"ז, וכן כתב הב"ח סימן תע"ב מובא במגן אברהם סימן רס"ז ס"ק א' דהמתפלל ערבית שבת מבעוד יום ומקדש וסועד, מ"מ צריך שיאכל כזית בלילה ממש, והרב עולת שבת סימן רס"ז וכן ה"ט"ז סימן רצ"א ס"ק ו', וכן התוס' סבירא ליה שאינו צריך תמיהו עליו דתוספת שבת דאורייתא, ויש לחזק דבריו דהרי לכ"ע מקדש מבעוד יום וכתב זכור את יום השבת, ואפילו דכתב יום השבת מקדש דתוספת שבת דאורייתא, וא"כ אפשר דמדינא מקדש וסועד מבעוד יום יצא ידי חובתו סעודת שבת דתוספת שבת דאורייתא, אמנם רבי נחמן מתורת חסידות היה נזהר לאכול כזית והותר בלילה ממש והיינו דקאמר תיתי לי דקיימית ג' סעודות בשבת דייקא דגם סעודה ראשונה השתדלתי לקיים בשבת עצמו בעצמו של יום ולא רציתי להפטר בסעודה מבעוד יום תוספת שבת, כך תירץ החיד"א בספרו פתח עינים שבת קי"ח ע"ב.

ה. ע"פ מה דאיתא בזוהר בפרשת אמור מובא במגן אברהם הלכות פסח סימן תמ"ד ס"ק ב' דבערב פסח שחל להיות בשבת היה מקיים רבי שמעון מצות סעודה שלישית בדברי תורה, ועל זה אמר רב נחמן שהוא קיים כל פעם באכילה ממש, ולא בדברי תורה, מעדני אשר, וכעין זה כתב הגאון מקוטנא בספר חסדי אבות בהג"ה לסימן י"ד ע"מ מ"ב.

מעדני אשר: נראה לציין סיפור נפלא המובא בספר פרדס יוסף פרשת אמור ע"מ רע"ב שהגאון רבי יושע בער סאלאוויטשק מבריסק זצ"ל פעם אחד היה באכסניא בשבת ולא היה לחם משנה ושאל לו אחד הא אפשר לצאת סעודה שלישית בדברי תורה, ותירץ שיכול להיות שאחד מן השומעים יסתור דברי ואשאר בלא תורה ובלא שלש סעודות, ועיין בשו"ת דברי יציב ליקוטים והשמטות סימן קכז.

ו. ע"פ מה שאיתא שם בחידושי הריטב"א אע"פ שהיה שומר האחרות היה זהיר בזו לעשותה ככל דקדוקיה וחוקותיה לגמרי, שכן כל תלמיד חכם ראוי לו לקבוע לעצמו מצוה אחת לקיימה כהלכתה, לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

**מדוע ביקש רב נחמן שכר על זה שאכל שלש סעודות בשבת
הרי כל אחד מחויב בזה?**

בפרשתן ט"ז כ"ה ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאו בשדה.

בגמ' שבת קיז ע"מ ב' ילפינן מכאן שיש חיוב לאכול שלש סעודות בשבת, מדכתוב ג' פעמים היום.

נחלקו הפוסקים האם זה חיוב דאורייתא או רק חיוב דרבנן והפסוק הוא אסמכתא בעלמא.

דעת החרדים פרק י"ד אות ג' סבירא ליה שחיוב ג' סעודות הוא דאורייתא, וכותב דכן משמע מרש"י שבת קי"ז ע"ב, וכן כתב הלבוש אור"ח סימן רצ"א

אבל המהרי"ל סימן צ"ד מובא באליה רבה אור"ח סימן רצ"א כתב דחיוב ג' סעודות הוא דרבנן, ובדעת להמרש"ם בס"י רצ"א ס"ו ציין לספר הישר לר"ת דג"ס בשבת מדרבנן.

יש להקשות: על הא דאיתא בגמ' שבת קי"ח ע"ב אמר רב נחמן תיתי לי דקיימית שלש סעודות בשבת, קשה מה הרבותא של רב נחמן שאמר שקיים דבר שחייב לעשותו מדינא, הרי יש חיוב לקיים שלש סעודות בשבת, כך מקשה התוס' בכורות ב' ע"ב, וכן בשו"ת הרשב"א חלק ז' סימן ש"ז וכן החיד"א בספרו פתח עינים שבת קי"ח ע"ב, וכן בשו"ת כתב סופר אור"ח סימן ל"ט.

איכא כמה תרוצים:

א. פעם לא היו נזהרים משלש סעודות מדאמר בגמ' תיתי לי דקיימית ג' סעודות משמע שכולם לא היו נזהרים בהן, כך תירץ בתוספות בכורות ב' עמוד ב'.

אבל החיד"א בספרו פתח עינים דחה תרוץ הנ"ל וז"ל הדבר קשה דבדבר שהוא חיוב מן הדין לומר שלא היו נזהרים כולם.

ב. ע"פ שיטת הפוסקים דסעודה שלישית אפשר לקיים ע"י פירות ורב נחמן הקפיד מאוד על כל הסעודות שיהא בפת וזה הרבותא, כך תירץ החיד"א בספרו פתח עינים שבת קי"ח ע"ב

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנדיב הנכבד מוקיר תורה ואיהו גופיה עסיק באורייתא

הרב יצחק משה יגורה שליט"א ירושלים

לרגל שמחת הבר מצוה לבנו בכורו

כמר מרדכי יעקב ניי"ז

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

ירוה נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב לידידינו

הגאון המפורסם רבי יחזקאל שרגא וינפלד שליט"א ירושלים

רב קהילת לב אברהם

לרגל שמחת הולדת נכדו בכורו ניי"ז

בן לחתנו הרב רפאל ברוך שטרנבוך שליט"א

יהא רעוא שיזכה לראות נחת מכל יוצאי חלציו

מדוע אין מברכים ברכה על אכילת ג' סעודות בשבת

הרי זה מצוה ככל המצוות?

יש להקשות: כיון שאכילת ג' סעודות בשבת היא מצוה, מדוע אין מברכים אשר קדשנו במצוותיו וצונו על אכילת ג' סעודות בשבת, ולא מבעיא לשיטת הפוסקים דג' סעודות היא חיוב תורה בודאי קשה, אלא אפילו לשיטת דג' סעודות לא היא אלא מדרבנן, מ"מ מדוע אין מברכים כמו בכל מצות דרבנן, כן מקשה בפתח הדביר חלק ג' סימן רע"ד אות א', וכן בשדה חמד בחלק אסיפת דינים מערכת ברכות סימן א' אות ט"ז.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתב באבודרהם סדר ליל הפסח מ"ז ע"ד, וברוקח סימן רפ"ג, ובאליה רבה סימן תע"ב ס"ק ח', ובחוק יעקב סימן תע"ג ס"ק ב', עיין בספר מעדני אשר תשס"ו פרשת בא עוד תרוצים מדוע אין מברכים על ד' כוסות בטעם שאין מברכים על ד' כוסות אשר קדשנו במצוותיו וצונו לשתות ד' כוסות, משום דאין מברכים רק על מצוה שעושים בלא הפסק, משא"כ הכא דחייבים לשתות בהפסק, דקימ"ל דאם שתאן בבת אחת לא יצא, לכך אין מברכים, לפי הנ"ל אתי שפיר מדוע אין מברכים על ג' סעודות כיון שזה מצוה שאין מקיימים בבת אחת, כן מקשה בפתח הדביר חלק ג' סימן רע"ד אות א'.

אבל בשדה חמד בפאת השדה מערכת ברכות סימן ג' הביא בשם אחרונים בעל הגהות נור לזהב על חדושי הריטב"א שתמה על זה דאין הדמיון עולה יפה, דארבע כוסות הם מצוה אחת בהפסק, משא"כ סעודות שבת ג' מצוות הם ולמה לא יברך על כל סעודה בפני עצמה, מעדני אשר עיין בספר מעדני אשר פרשת וארא אריכות גדולה אם מצות ארבע כוסות האם מצוה אחת או ארבע מצוות.

ב. לא תיקנו ברכה אלא על דבר שניכר ממעשיו שעושה זה מחמת המצוה אשר צונו הבורא יתברך, כיון שצונו לעשות דבר זה לשם מצוה זו כגון שצונו לאכול מצה או מרור אשר בלתי צוואת השי"ת היה יכול לאכול כל מה שירצה להשיבע את נפשו והוא יתברך צונו לאכול בדוקא מצה או מרור, בזה שייך שפיר לברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו, מה שאין כן סעודת שבת ויו"ט, הא גם בלתי צוואת הבורא היה אוכל כן כי הטבעי הטבע כי כל אדם יתאוה תאוה לנפשו לאכול כדי שבעה, ואין ניכר באכילתו שאוכל מחמת צוואת הבורא כיון שלא נצטווה על שום דבר מיוחד שיהא ניכר מתוך מעשיו שעושה מחמת הצווי דהא בכל יום הוא אוכל לכן לא ראו לתקן בזה ברכת אשר קדשנו במצוותיו, כן תירץ בשדה חמד בפאת השדה מערכת ברכות סימן ג'.

ג. אע"פ שיש למצוה זמן קבוע, אין מברכים, משום שלפעמים אינו חייב בהן כלל, כגון אם היה שבע, או אדם שאינו רגיל לאכול כי אם פעם אחת ביום ותורה אחת לכל ישראל, לכן אין מברכים.

ד. אפשר כיון שיש חשש גדול שאינו יעשה את זה לשם שמים, א"כ אפשר דאינו מצוה כלל בכהאי גוונא לכן אין מברכים על מצות אכילת ג' סעודות, כיון שיש חשש גדול שלא יכוין לשם שמים, כן תירץ בשו"ת פרי השדה חלק ב' סימן ס', ועיין בשו"ת נגזי יוסף סימן ל"ח.

האם דינינים מותרים להתענות בשבת?

הנה בשו"ת שיח יצחק סימן קנ"ח העיר בהא דאיתא בגמ' סנהדרין ל"ה ע"א ולקטליה משבתא אין רציחה דוחה את השבת, צ"ל לפי הגמרא לקמן ס"ג סו"א סנהדרין שהרגו הנפש, אין רשאים לטעום כל אותו היום, ובמועד קטן י"ד ע"ב אומרת הגמרא מהאי טעמא, שאין רשאים לדון דיני נפשות בחול המועד, משום דימנעו ע"ז משמחת יו"ט, ואם חז"ל חששו עבור שמחת יו"ט, אמאי לא אמרו רז"ל פה שמה"ט אין יכולים לדונו בשבת דיני נפשות לקטלו, משום דע"ז יצטרכו להתענות הבי"ד כל יום שבת זה, אשר אסורא הוא כמפורש ויצא בא"ח ס"י רפ"ח סעי' א'.

איך היה מותר למר בריה דרבינא לצום בשבת

הרי יש חיוב לאכול בשבת?

איתא בגמ' פסחים ס"ח עמוד ב' מר בריה דרבינא כולה שתא הוה יתיב בתעניתא, לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכיפורי, "עצרת" יום שניתנה בו תורה "פוריא" ימי משתה ושמחה כתיב, "מעלי יומא דכיפורי" דתני חייא בר רב מדפתי ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי מתענין, אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי.

הנה בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' רצ"ח כתב דמפשוטות הגמ' בפסחים משמע דמר בריה דרבינא כל שתא ציים בר מהני יומא, ואפילו בשבת דאי לאו הוה אמרינן בפירוש ובר משבתא.

יש להקשות: איך היה מותר למר בריה דרבינא לצום בשבת הרי יש חיוב לאכול ג' סעודות בשבת, כן מקשה המאירי פסחים ס"ח ע"ב, וכן בשו"ת הרשב"א חלק ד' סימן רס"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. מר בריה דרבינא היה דרכו לקבל עליו תעניות בכלל בשבועה או בנדר, והתענית חל בכלל אף לשבתות וימים טובים כמו שביארנו בשלישי של שבועות ר"ל שאם קבל עליו בנדר או בשבועה תענית לכל ימי השנה או החדש או השבוע מתענה אף בשבתות ואם קבל עליו לכל שני וחמישי ואירע בו יום טוב מתענה בו ואף עצרת ופורים ותשיעי של תשרי בכלל זה אלא שהוא היה פורטם לרוב חיבת השמחה שבהם, כן תירץ המאירי פסחים ס"ח ע"מ ב'.

ב. מיירי בתענית חלום דמותר להתענות אף בשבת, ולכן היה צם בשבת על זה, משא"כ בימים שפירט לא היה רוצה לצום אף תענית חלום, כן כתב שם הר"ף וכן הרשב"א בתשובותיו בה"ד סי' רס"ב מפרשי התענית חלום קאמר.

ובתוס' ברכות מ"ט ע"ב נמי הקשה איך בשאר ימים טובים היה צם הרי אסור לצום ביו"ט ותירץ נמי דהיה תענית חלום.

ובהגהות מהרש"ם פסחים ס"ח ע"ב הביא דבמהרי"ל במנהגים הביא בשם מוהר"ר כ"ץ דיו"ט חמיר משבת דאין להתענות בו תענית חלום דברגלים כתוב שמחה ואין שמחה אלא בבשר ויין משא"כ בשבת כתוב רק עונג וזה עונג דיליה, עיין בספר מעדני אשר פרשת בא תשס"ח שארכתי בשיטת הפוסקים בענין האם יש חיוב שמחה בשבת.

ג. ע"פ מה שכתב הרמב"ם הלכות שבת פרק ל' הלכה ט' חייב אדם לאכול שלש סעודות בשבת אחת ערבית ואחת שחרית ואחת במנחה, ואם היה חולה מרוב האכילה או שהיה מתענה תמיד פטור משלש סעודות, לפי הנ"ל אתי שפיר דכיון דהתענה כל השנה היה מותר להתענות בשבת, כן תירץ בלב חיים ח"ב סוסי ק"א וכן ביפה ללב א"ח ח"ב סי' רפ"ח.

ד. יש ראשונים שכתבו דכולה שתא, הכונה לבר משבת, דבשבת באמת לא התענה משום חיוב אכילת ג' סעודות בשבת.

ולפי כמה תרוצים שכתבנו: יש לתרץ הא דאיתא בגמ' גיטין נ"ו ע"ב דר' צדוק יתיב בתעניתא מ' שנין, דלכאורה דבר זר הוא דאיך יתכן לפני ר' צדוק שלא ירגיש בתוך מ' שנין כלל הצורך לאכול בשבת ולקיים ג' סעודות בשבת מה שהוא חיוב גמור מצד הדין ולכמה פוסקים הוא דאורייתא, עיין גרש ירחים גיטין שם נתקשה בזה, ולפי הנ"ל אתי שפיר כיון דהתענה כל השנה מותר לו או שנשבע בכלל, ויש שתוצו דכיון שהתענה על חרבן הבית מותר, ולא גרע ממתענה לשם תשובה דמותר כדפסק אור"ח סימן רפ"ח ס"ק ג', כן כתב בשו"ת ציץ אליעזר חלק ו' סימן ל"ז.

**איך מהני עירוב תבשילין להדלקת נרות
הרי לא שייך לומר הואיל וחזי לאורחים?**

בפרשתן ט"ז את אשר תאפו אפו וגו'.

בגמ' ביצה ט"ז ע"ב סמכו חכמים לעירוב תבשילין מן התורה, הא כיצד דאמר ר' אליעזר, את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ללמד על יו"ט שחל להיות בערב שבת שאין אופן אלא על האפוי ואין מבשילין אלא על המבושל, שמי שרוצה לבשל מיו"ט לשבת צריך יהא לו עירוב.

הנה הא דמהני עירוב תבשילין מבואר בגמ' פסחים מ"ו ע"ב עיין ביאור הלכה ריש סימן תקכ"ז זה רק משום דקימ"ל הואיל ומקלעי אורחים וחזי ליה א"כ ליכא איסורא דאורייתא, ועל זה מהני הערוב לסלק את האיסור דרבנן, אבל בלא הואיל לא מהני העירוב תבשילין כיון דיש איסור דאורייתא, ויש שיטה בראשונים שעירוב מהני בחלא הואיל דקימ"ל כמ"ד דצרכי שבת נעשים ביו"ט עיין אריכות ביאור הלכה ריש סימן תקכ"ז.

הנה בהדלקת נר מיו"ט לשבת יש ב' דיעות בש"ע סימן תקכ"ז ס"ק י"ט שיטה הראשונה דמי שלא עירב מותר להדליק נר של שבת ויש אוסרים, וכן הלכה.

יש להקשות: לפי מה דמבואר בגמ' דהא דשריא ע"י עירוב תבשילין הוא משום הואיל, א"כ היאך מועיל להדלקת הנר שלצורך הלילה, דביום לא חזיא לאורחים דשרגא בטיהרא מאי אהני, כך מקשה בשמחת יו"ט ביצה כ"ב ע"א בד"ה מדליקין, וכן בשו"ת אבני נזר אור"ח סימן שצ"ז, וכן בשו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן רכ"ו.

איכא כמה תרוצים:

- א. אפשר דחזי לצורכו אם יצטרך לילך במקום אפל, לכן מותר להדליק נר מיו"ט לשבת, כך תירץ בשמחת יו"ט ביצה כ"ב ע"א בד"ה מדליקין.
- ב. לשיטת ר"ת בתוס' שבת ל"ה ע"א ד"ה תרי שמשקיעת החמה עד צאה"כ זמן ארבעה מילין, וכבר חשוך בבית באותו עת דזמן הדלקה, ועדיין דין יום עליו, ועיין תוס' ר"פ בפסחים מ"ו ע"ב בפסק, ובערוך השולחן שם סעיף כ"ח אך א"כ למה צריך עירוב תבשילין הא הוי גם צורך יו"ט לעצמו שלא יהיה בחושך, כך תירץ בשו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן רכ"ו ד"ה ח' ובהיותי.

מי שאינו נצרך לעירוב תבשילין שבישל כבר הכל

האם חייב לעשותו מכל מקום ולברך על זה?

הנה בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה' סימן כ' כתב אם כבר הכין כל מה שצריך לאפות ולבשל לצורך שבת, וגם שיש לו נר דלוק, ליכא מצוה לעשות עירוב תבשילין.

ומביא ראיה: מהא דאיתא במגן אברהם סימן תקכ"ז ס"ק"א שכתב דמי שהוא בבהכ"נ ולא הניח ע"ת, ואם ילך לביתו להניח ע"ת יעבור זמן המנחה, יתפלל מנחה ולא יניח ע"ת, דיוכל להקנות קמחו לאחרים, ואם הוא חיוב מצווה בכל אופן, הרי יש לחייבו לילך לביתו ולעשות ע"ת מצד המצווה. אלא משמע דרק כשצריך לבשל לצורך השבת איכא חיוב מצוות ע"ת, ולא כשאינו צריך. ולכן מחדש המג"א דאף בצריך לבשל לצורך השבת נמי, אם יש לו עצה להקנות קמחו לאחרים, אינו צריך לחזור לביתו. אבל מ"מ לאחד שישאל מתחלה בערב יו"ט איך שיעשה, אם יכין הכל מעירי"ט ולא יצטרך לעשות ע"ת, אם יש לו גם נרות דלוקין, או שיעשה ע"ת ויבשל ביו"ט ערב שבת לצורך שבת, צריך וודאי לומר לו שיותר טוב שיצטרך לעשות ע"ת, כדי שלא יצא מזה קלקול.

אבל האחרונים כתבו שיש מצוה להניח עירוב ולברך אף שיועד שאינו הולך לבשל וגם לא ידליק נר, מ"מ כיון דהויא משום כבוד שבת כדי לזכור את השבת צריך להניח עירוב ולברך, כך כתב בספר מועדים וזמנים חלק ז' סימן קכ"ג, מובא בפסקי תשובות סימן תקכ"ז, ושאלתי כמה מוצי"ם ונחלקו הלכה למעשה מה צריך לעשות.

**מי שהניח עירוב תבשילין בביתו ונסע ליו"ט לרבו
האם מותר שם לבשל בשבילו?**

יש לחקור מי שהניח עירוב תבשילין בביתו ונסע ליו"ט לעיר אחרת האם מותר לבשל שם כשחל יו"ט בערב שבת או דילמא אסור.

הנה בשפת אמת על הא דאיתא בגמ' ביצה ט"ז ע"ב ב' מכריז רבי יעקב בר אידי מי שלא הניח ערובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה אמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי עד תחום שבת, כתב ז"ל ופירש רש"י דאין דעת המניח על אנשים שאינם בתחומו, והיה אפשר להיות הטעם דלא מהני, אלא לאותם שהן בתוך התחום כיון דיכולין לבוא ביו"ט ולפ"ז מי שהניח עירוב תחומין חשיב לדידיה כתוך התחום אבל מפ"י רש"י לא משמע כן ולי"כ ברמ"א ס' תקכ"ז סעיף ח' בשם הה"מ ע"ש אך יש לדייק מדברי רש"י דאם פירש שמניח גם עליהם מהני, אבל הר"ן כ' דאפשר דלא מהני דאינו בדין שיערב אחד על כל העולם משמע מדבריו דאי הוי מהני אפי' לכל העולם ממש ה' מהני אפי' לא הניחו עירוב תחומין וכן נראה מסברא דמה בכך שהוא א"י לבוא עתה מ"מ הוי כהניח הוא בעצמו ע"ת בעירי"ט ואח"כ הלך לו, דלא מצינו שיהיה אסור לבשל במקום אחר כשאין עירוב תבשילין שלו במקום זה אבל הרשב"א בעבוה"ק וכן בשו"ע כתבו דדוקא למי שהוא רשאי לבוא לכאן שהניח עירוב תחומין לדידי' מהני במפרש שמניח בעבורם אבל בלא"ה לא מהני וצ"ע לפ"ז במי שהניח עירוב תבשילין והלך למקום אחר מה דינו וגם תמוה לדבריהם למה לא יהי' דעת המניח על מי שהניח עירובי תחומין כיון דהכל תלוי אי יכול לבוא לאכול העירוב א"כ לעולם דעת המניח על מי שיוכל לצאת בו אלא ודאי משמע דמצד קירוב המקום אין דעתו אלא על תחום שבת ולדברי הר"ן אפי' הי' דעתו על טפי נמי לא מהני אבל שלא יועיל על מי שאינו יכול לאכול אפי' אם הניח בעצמו ע"ת אין לנו וצ"ע לדינא.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ה' סימן קכ"ב נמי נשאל בענין מי שעירב עירובי תבשילין ונסע לעיר אחרת ליו"ט האם מועיל לו העירוב, והעיר ממג"א סימן תקכ"ז ס"ק ט' שכ' דאף אם התנה שיועיל עירובו גם לאחר מ"מ אינו מועיל לו אם לא שהניח עירובי תחומין, ולכאורה ה"ה ב"ד, ועיין בשפת אמת ביצה ט"ז ע"ב נסתפק בזה.

ובתשובת דבר זה אומר דהספק בזה בלשון הגמ' ביצה ט"ז ע"ב דסומכים על גדול העיר וקאמר גמ' עד תחום שבת, וכ' רש"י דלהעומדים חוץ לתחום שבת לא ה' דעת מניח עליהם, ומוכח להדיא דאם ה' דעת מניח עליהם מועיל אפילו לחוץ לתחום, ואין חסרון במה שאין יכול במציאות לבא אל התבשיל, וכן מוכח להדיא להקל בלשון הר"ן שם כאשר הרגיש בשפת אמת, דהרי כ' הר"ן דטפי מהתחום אפילו ה' דעתו עליו אפשר דלא מהני שאינו בדין שיערב אחד לכל העולם, הרי דדחה הר"ן רק מפני טעם זה, אבל לא דחה בפשיטות דהא יש ריעותא שלא יכול לבא אל התבשיל.

ולענין הלכה: פסק בשבט הלוי דיש להחמיר לכתחילה שלא לבשל אם לא הניח עירוב תבשילין במקום שנמצא, אבל בדיעבד מהני, אף אם לא הניח עירוב תבשילין במקום שנמצא כיון שיש פוסקים שמתירים.

מכתבים למערכת

איך אמרנו בפסח בליל הסדר כל דצריך יתו ויפסח חרי קרבן פסח אנו נאכל אלא למנוי

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דאמרין בליל הסדר בסדר ההגדה הא לחמא עניא די אכלו אבתגא בארעא דמצרים כל דכפין ויתו ויכל כל דצריך יתו ויפסח, דיש להקשות איך אמרין כל דצריך יתו ויפסח, חרי קרבן פסח אנו נאכל אלא למנוי, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמואל קאה גראס שליט"א הסייג מחוקי הדת

נראה לתרץ, ע"פ שיטת התוס' והר"ן נדרים ל"ו נדשים וקטנים יכולים לאכול מפסח אע"פ שאינם מניזים דרך מי שראוי להמתנות בעי שהיא למנוי ולא למי שאינו ראוי ע"ש א"כ יש לומר הדבונה דכל דצריך יתו ויפסח הבונה הוא אנשים קטנים.

הרב יוסף ויכלדר שליט"א ירושלים

יש לציין שהדח"א בספרו פני דוד פרשת בא מביא מנמוקי הר"ד, שכתב שיש לומר ששחטו על מנת כן שמי שצריך יחשב כמנוי, והוא מוסף שם בדני ברירה.

הרה"ג שמואל ישראל שטרן שליט"א בני ברק

יש לציין דבהגדה של פסח יש יגד משה כתב דהבונה כמו ויפסע היינו שיעבור עלי ויפסע אצלי, לפי הג"ל אתי שפיר.

האם יש איסור לומר לחודש הראשון בתאריך הלועזי

מה שחקרתם האם יש איסור לקרוא לחודש הראשון לפי תאריך הלועזי הראשון או דילמא ליכא איסור, והבאתם מחלוקת הראשונים בזה.

הרה"ג רבי בן ציון אפל שליט"א מסעיני באשדוד מח"ס משנת ציון

הרב יעקב פליסקין שליט"א ירושלים

נראה להעיר דיש לחלק טובא בין ניוון דהרמב"ן לתאריך הלועזי, כי הנה חרשים שהתה"ק איירו היינו חרשי הלבנה שהיא המתחדשת בכל חודש, וכמו שאמרנו חז"ל חרש היה – הראה לו לבנה בחודשו, ובה לפי דעת הרמב"ן הקפידה תורה למנות ניסן כראשון לחודש השנה, ובא להפקיע תשרי וכדומה, אבל תאריך הלועזי אין בה חרשים כלל, ואינה אלא התחלוקת בעלמא שהלוקו ימות החמה ל"ב חלקים, ומה שקראים להם חרשים אינו אלא שם מושאל, שהרי אינם כלל בומן התחדשות הירח ואין בהם שום התחדשות כלל, ובה מהיכא תיתי לאסור למנותם באיזה אופן שנרצה, שהרי רק לחרשי השנה הקפידה תורה מי יהא חרש הראשון וכלשון הכתוב הראשון הוא לבסוף לחודש השנה, אבל בשאר מנינים לא הקפידה תורה כלל מי יהא הראשון, וכמו שאין שום איסור לעשות מנין לשבועות וכדו' ולהתחיל למנותם מהיכן שנרצה, כן י"ב חלקי שנה אלו שאינם חרשים בעצם לא מצינו בהם איסור למנותם מהיכן שנרצה ודריק.

הרה"ג רבי יחזקאל פינגבוים שליט"א

יש לציין דבש"ת יבעי אומר חלק ג' יור"ד סימן ט' דן באריכות גדולה בענין זה.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levih@017.net.il לביטורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

איך מהני הקידוש שעושים בליל הסדר חרי זה לא קידוש במקום סעודה

מה שהקשתם בשם הראשונים איך מהני הקידוש שעושים בליל פסח, חרי קימ"ל אר"ח סימן רע"ג דבעונן קידוש במקום סעודה, א"כ בליל הסדר שמפסיקים הרבה זמן אחר הקידוש, א"כ איך מהני הקידוש, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון רבי אהרן ראז שליט"א רב בית החולים ביקור חולים ומח"ס תפארת שמואל

יש לציין מה ששמעתי מפי מו"ר הגאון רבי יוסף דוב סאלאוויצקי וצ"ל ראש ישיבת בריסק ירושלים, שאנו נוהגים כמנהג הראשונים שסבירא ליה שאכילה כרפס היא בכזית כי כל דבר של אכילה יש בו דין כזית, כי אחרת אינו אכילה, ואכילה של כזית ישנן דיעות דסבירא ליה דמתקרי קידוש במקום סעודה.

מדוע קבעו תענית בערב פסח לכוזרים חרי היה צריך לקבוע יום שמחה זכר לנס ההצלה

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאתא בשר אירח חיים הליכות פסח סימן ת"ע וז"ל גרסינן במסכת סופרים הבהורות מתעניין בערב פסח, והטעם זכר לנס שניצולו ממכת בכורות, דיש להקשות מדוע קבעו תענית זכר לנס הצלת הבהורות, וכי לא היה מתאים יותר לציין את נס ההצלה ע"י שמחה ויום טוב דוגמת פורים שקבעו ימי שמחה ושמחה זכר להצלה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג רבי משה נחמן כהנא שליט"א ירושלים

הרב חיים דוד קרקווער שליט"א מולד נור בארא פארק

הרב ניסן רייך שליט"א בית שמש מולד יצאנו

הרב מרדכי גלנדאור שליט"א בית שמש

הרב פליטאל סופר שליט"א בני ברק מח"ס פליטת סופרים

יש לציין מה שהובא מהג"ק בעל עטרת צבי מוירטשוב וצוק"ל שאמר שגילו לו מן השמים שיש טעות סופר במסכת סופרים וצריך לומר שהבכורים מתענגים ושיש לזה מקור בירושלמי פסחים פרק י"ה הלכה א' כן הובא בספר פאר יצחק דף צ"ג ובספר פאר יוסף בתוספת מנהגי יודיטשוב.

הרב יצחק שטרנביץ שליט"א ירושלים

נראה לתרץ, דדין תענית בכורות היא מדין אכילת מצה לתיאבון, דכיון דהבהורות מחויבים טפי בהודאה סלסלו בעצמם בחיוב אכילת מצה, שמקדימים תענית לפניה כדי לאכלה בתיאבון.

הרה"ג דוד לבקוביץ שליט"א ר"מ בשיבת תפארת משה בעלאל נור רמת

הרב אבנרד מנש שליט"א אשדוד

הרב נתן לוי שליט"א ירושלים

הרב ישראל וסקי שליט"א מודיעין עילית

הרב יצחק קדמון שליט"א שפילדים

נראה לציין עוד טעם מובא בספר הליכות שלמה על ג' הפסח מהגרש"ז וצ"ל מדוע צימם הבכורים בערב פסח ששום שעבודת בית המקדש בתחילה היו צריכים לעשות הבכורים ובגלל חטא העגל נלקח מהם העבודה ונתנה ללוים, וביום י"ד ניסן מירי שנה בשנה שכלל ישראל עלו לרגל והביאו קרבן פסח ושאר קרבנות נזכרו הבכורים שבפעם את העבודה הואת הם היו צריכים לעשות רק נדחו בגלל חטא העגל ולכן עשו תשובה וצממו ואח"כ שראוי שהצום מקשה עליהם חיוקו את עצמם ע"י תורה ועשו סיום.

ברכת מזל טוב לידידנו
כ"ק מרן האדמו"ר מבערגסאז שליט"א
 בית שמש
 לרגל שמחת נשואי בתו תח"י במז"ט
 עב"ג הרב יחזקאל שרגא רוזנבוים שליט"א
 בן כ"ק מרן האדמו"ר מראחוב שליט"א
 יהא רעוא שיזכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

ברכת מזל טוב
 לאחי הגאון המפורסם יראתו קודמת לחכמתו
רבי ישעי' שוורץ שליט"א
 מח"ס הנפלא משנת המושפט – רב ביהמ"ד קהל חסידיים בביתר
 לרגל התמונתו לכהן כדיון בבית דין לענייני ממונות שירת דוד
 יהא רעוא שיזכה להיות שותף נאמן להקב"ה
 כמאמר חז"ל כל הדרן דין אמת לאמיתו
 נעשה שותף להקב"ה ושלא יצא מכשול תחת ידו

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב יואל לפקוביץ שליט"א
 ירושלים
 לרגל שמחת הולדת בתו תח"י במז"ט
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב ישראל אפרים פישל ברכר שליט"א
 בני ברק
 לרגל שמחת הולדת בנו בכורו נ"יז במז"ט
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב
 ע"י ידידנו שלוחא דרבנן
 איש אמונם של גדולי ישראל
 הלוחם ומוסר נפשו
 למען קדשי ישראל
הרב מנחם אליעזר מוזס שליט"א
 לעילוי נשמת אמו
 מרת מרים פייגא ע"ה
 בת הרב מנחם מנדל ז"ל
 נפטרה ו' שבט ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרה"ג רבי חיים אהרן בלייער שליט"א
 מו"צ בירושלים מח"ס חוקי חיים
 לעילוי נשמת בנו יקירו הילד יניק וחכים
כמר רפאל מאיר דוב ז"ל
 נלב"ע ט"ז שבט תשס"ט ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרה"ג רבי צבי אלימלך הורביץ שליט"א
 פתח תקוה
 מו"צ בבית הוראה תניכי הישיבות
 לרגל שמחת הבר מצוה לבנו
 הבה"ח חיים שלמה נ"יז
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרה"ג רבי חיים אהרן בלייער שליט"א
 מו"צ בירושלים מח"ס חוקי חיים
 לעילוי נשמת בנו יקירו הילד יניק וחכים
כמר רפאל מאיר דוב ז"ל
 נלב"ע ט"ז שבט תשס"ט ת.נ.צ.ב.ה.